

SWOT analýza okresu: Spišská Nová Ves

Oblasť - Podnikateľská sféra a ekonomický rozvoj

Silné stránky:

- jeden z rozvojových pólů Košického kraja,
- tradícia a zázemie v niektorých hospodárskych odvetviach (strojárstvo, elektrotechnický a potravinársky priemysel, spracovanie dreva, cestovný ruch, služby),
- silný potenciál v spracovaní dreva (pestovanie, ťažba a spracovanie)
- prítomnosť kľúčových, silných zahraničných investorov v mestách okresu a blízkosť metropoly Košice,
- rozvíjajúce sa malé a stredné podnikanie,
- existencia podporných systémov a inštitúcií pre podporu malého a stredného podnikania(BIC, Podnikateľské inkubátory (SNV, Gelnica), Priemyselný park v meste Spišská Nová Ves, regionálna kancelária SOPK)
- inštitúcie zabezpečujúce regionálny rozvoj (RRA, BIC)

Slabé stránky:

- pretrvávajúce problémy po útlme baníctva, hutníctva, textilnej výroby a nábytkárskej výroby
- nižšia miera diverzifikácie hospodárskych činností,
- nízka produktivita práce, miera finalizácie a sofistikovanej výroby,
- odchod kvalifikovanej pracovnej sily a vzdelaných mladých ľudí do iných regiónov a zahraničia,
- nízka konkurencieschopnosť technologicky zastaraných a energeticky náročných prevádzok,
- nie najpriaznivejšia kvalifikačná štruktúra nezamestnaných,
- nízky podiel zahraničných investícií, nedostatok investičných zdrojov a štartovacieho kapitálu,
- nízky podiel informačných technológií na riadiacich procesoch
- chýbajúca platforma pre vedu a výskum v regióne

Príležitosti:

- potenciál pre progresívny trend rozvoja okresu
- revitalizácia perspektívnych hnedých zón
- rastúci záujem zahraničných investorov o investovanie na východe Slovenska,
- zmeny politiky Slovenska pri poskytovaní investičných stimulov investorom v prospech zaostalých východných častí Slovenska,
- lepšie podmienky pre vznik nových malých firiem (legislatíva, zrýchlenie procedúr súvisiacich so vznikom firiem, lepšie možnosti získania úverových zdrojov, a pod.)
- využívanie podporných nástrojov EÚ – Štrukturálne fondy, Kohézny fond, Interreg ap., aj malými a strednými podnikateľmi
- priamy vstup na európsky ekonomický a menový priestor,
- dobudovanie technickej a podnikateľskej infraštruktúry – napojenie na diaľničnú sieť, budovanie priemyselných parkov, remeselníckych domov v ďalších častiach okresu.,
- výrazný potenciál v zdrojoch niektorých surovín,
- významný prírodný a kultúrno-historický potenciál pre dynamickejší rozvoj cestovného ruchu,
- záujem kľúčových investorov o zvyšovanie podielu subdodávok od tuzemských producentov

Ohrozenia:

- silné domáce a zahraničné konkurenčné prostredie,
- investície založené na lacnej pracovnej sile,
- silná konkurencia okolitých regiónov v boji o investície,
- pomalé budovanie nadradenej dopravnej infraštruktúry,

Oblasť - Ľudské zdroje

Silné stránky:

- priaznivá demografická štruktúra obyvateľstva,
- vysoký podiel stredoškolsky vzdelaného obyvateľstva,
- dostatok kvalifikovaných síl pre nosné hospodárske odvetvia,
- existujúca sieť stredného odborného školstva,
- rozvinutý vzdelávací systém a zázemie odborne orientovaných vysokých škôl (v meste Spišská Nová Ves ako sídlo detašovaných pracovísk 5 univerzít)
- narastajúca jazyková zdatnosť mladej, ale aj staršej generácie
- silné masmediálne zázemie a informovanosť

Slabé stránky:

- dlhodobá nezamestnanosť a vysoká miera nezamestnanosti,
- vysoký podiel pracujúcich s nižším vzdelaním, resp. základným vzdelaním,
- nízka produktivita a nízka úroveň príjmov,
- nesúlad medzi učebnými osnovami stredných odborných škôl a potrebami systémov a reálnymi potrebami praxe,
- nedostatočná jazyková príprava absolventov niektorých škôl
- nedostatočná úroveň pracovnej sily v oblasti jazykových zručností a práce s novými informačnými a komunikačnými technológiami
- rozdiely v prístupe voči mužom a ženám na trhu práce (získanie pracovného miesta, odmeňovanie a pod.)
- vysoký podiel rómskeho obyvateľstva

Príležitosti:

- reformy školstva a dobudovanie materiálno-technickej základne škôl,
- využívanie nových foriem zamestnanosti (napr. tele-práca, lízing pracovnej sily)
- rozvíjanie progresívnych foriem služieb zamestnanosti a systémov na podporu adaptability a mobility pracovnej sily,
- rozšírenie ponuky trhu práce príchodom a etablovaním ďalších zahraničných investorov
- intenzívna spolupráca vzdelávacieho systému a podnikateľskej sféry s cieľom prispôsobiť obsah a rozsah vzdelávania požiadavkám trhu práce,
- rozvoj rôznych foriem celoživotného vzdelávania,
- podpora programov tzv. informačnej spoločnosti,
- zriadenie fakulty UKF Nitra so zameraním na rómske etnikum a Strojníckej fakulty TUKE
- využívanie fondov EÚ (Európsky sociálny fond) pre rast kvality ľudských zdrojov,
- riešenie problému prehlbovania sociálnej exklúzie u marginalizovaných skupín,

Ohrozenia:

- nízke reálne príjmy z práce a odpovedajúci nezáujem o prácu v tomto regióne,
- nezáujem o prácu u dlhodobo nezamestnaných, ich vysoký podiel v štruktúre nezamestnaných,
- nízka mobilita a adaptabilita pracovnej sily,
- nedostatočná motivácia a záujem zamestnávateľov na ďalšom vzdelávaní zamestnancov,
- nedostatočná konkurencieschopnosť pracovnej sily v podmienkach jednotného trhu EÚ,
- nárast pracovnej migrácie
- úbytok mladej generácie odchodom z mesta do iných regiónov, alebo zahraničia
- zvýšený prirodzený prírastok u sociálne neprispôsobivého obyvateľstva

Oblasť - Cestovný ruch a kultúra

Silné stránky:

- Vysoká miera podnikateľskej aktivity a rozvíjajúci sa sektor malých podnikateľov v oblasti cestovného ruchu v okrese a okolí
- výrazný prírodný a kultúrno-historický potenciál pre rekreáciu a cestovný ruch,
- výhodná geografická poloha s relatívne dobrou dostupnosťou (budúca diaľnica, letisko v Poprade, hlavná železničná trať),
- jedno z významných kultúrnych centier Spiša,
- dobrá sieť značených turistických chodníkov pre pešiu turistiku, cykloturistiku a lyžiarsku turistiku v okrese (najmä v NP Slovenský raj),
- zvyšujúca sa kapacita a kvalita ubytovacích zariadení,
- tradície v organizovaní rôznych kultúrnych, športových a spoločenských podujatí,
- kvalitné priestory pre divadlo, koncerty a kultúrne podujatia v mnohých obciach okresu,
- záujem obyvateľstva a existujúce organizačné štruktúry pre organizovanie podujatí,
- silná infraštruktúra pre voľno-časové aktivity (zimné štadióny, futbalové ihriská, plavárne, kúpaliská, športová haly, ap.),

Slabé stránky:

- nedostatočné a neefektívne využívanie možnosti územia, nedostatočná intenzita rekreácie a cestovného ruchu, nízky podiel tohto odvetvia na tržbách,
- stále nepostačujúca turistická infraštruktúra a často málo profesionálna úroveň služieb,
- málo rozmanitých produktov cestovného ruchu pre rôzne formy pobytu,
- nedostatočná úroveň až absencia niektorých doplnkových služieb pre cestovný ruch,
- nezodpovedajúca úroveň informačných služieb, ich nekoordinovanosť a absencia informačného a orientačného systému cestovného ruchu,
- nejasná marketingová stratégia rozvoja cestovného ruchu v území,
- nedostatočná propagácia a reklama okresu, niektorých miest a obcí
- nízka využiteľnosť veľkej kapacity súkromných rekreačných objektov,
- nedostatok cyklistických chodníkov, nedobudovaná sieť mestských, prímestských koridorov a prepojení s centrami cestovného ruchu
- nevyvážená ponuka atraktivít a možnosti cestovného ruchu v zimnom období v porovnaní s letom

Príležitosti:

- možná finančná podpora koncepčných, propagačných a investičných aktivít z fondov EÚ: Operačné programy, Program rozvoja vidieka
- tvorba nových, ucelených produktov pre cestovný ruch, ktoré vychádzajú a využívajú daný turistický potenciál (napr. Železná cesta – banícka tradícia v okrese),
- systematická výchova a vzdelávanie odborníkov, pracovníkov aktívnych v cestovnom ruchu,
- intenzívne zavádzanie informačných technológií a priestorových informačných systémov,
- potenciálny vstup NP do európskeho systému PANPARK
- vstup Slovenska do EÚ otvoril možnosti pre získanie nových klientov z u nás menej známych krajín
- budovanie nových komplexných centier cestovného ruchu (napr. športovo-rekreačný areál Novoveská Huta) a zásadné rekonštrukcie existujúcich stredísk na štandardnú úroveň,
- rozvíjať ucelené turistické produkty a podpora ich trvalej udržateľnosti (Gotická cesta, Banská cesta, Železná cesta a pod.)
- prehodnotenie súčasného stupňa ochrany NP Slovenský raj z pohľadu možností rozvoja CR

Ohrozenia:

- súčasné rozdrobenie historicky daného regiónu Spiša, ktorý nie je ponúkaný ako jeden celok, resp. produkt, s čím súvisí aj rozdrobená a nekoordinovaná snaha viacerých organizácií a inštitúcií v rámci propagácie
- konkurencia iných atraktívnych miest a území v tomto regióne,
- obava obyvateľov z negatívnych efektov rozvoja cestovného ruchu,
- možné preťaženie únosnosti najatraktívnejších miest a následná výrazná devastácia,
- negatívny vplyv správania sa niektorých skupín občanov k návštevníkom,
- strety záujmov požiadaviek a potrieb cestovného ruchu a iných aktivít, neujasnenosť priorít a výsledných efektov,
- podceňovanie významu koordinácie spoločného postupu orgánov samosprávy, štátnych orgánov, združení cestovného ruchu, regionálnych rozvojových agentúr a záujmových a profesných združení pri rozvoji cestovného ruchu,
- chýbajúca koncepcia rozvoja cestovného ruchu z národnej na nižšie úrovne

Oblasť - Životné prostredie

Silné stránky:

- horský charakter a vysoká lesnatosť okolia,
- chránené územia a atraktívne prírodné prostredia v území,
- vybudovaná základná infraštruktúra v obciach (elektrifikácia, plynofikácia a dobudovanie verejného vodovodu,
- riadená skládka tuhého komunálneho odpadu (Kúdeľník, v meste Spišská Nová Ves), nebezpečných odpadov a separovaný zber odpadu, zberňa stavebného odpadu,
- znížená tvorba exhalátov z vykurovania a odpadov z priemyselnej činnosti a poľnohospodárstva

Slabé stránky:

- staré ekologické záťaže, neriadené skládky, lokálne znečisťovanie územia rôznym odpadom,
- pretrvávajúce nízke ekologické povedomie u časti obyvateľstva aj podnikateľskej sféry,
- lokálne vysoká prašnosť,
- chýbajúca kanalizácia a ČOV v menších obciach,
- vysoká hlučnosť z dôvodu vedenia cestných ťahov stredom väčšiny obcí,
- značné znečistenie ovzdušia exhalátmi výfukových plynov z dôvodu intenzívnej dopravy,
- malý podiel využívania obnoviteľných zdrojov energie

Príležitosti:

- možnosť využitia finančných prostriedkov v fondov EÚ pre riešenie environmentálnej infraštruktúry,
- ďalšie znižovanie používania tuhých palív, zvyšovanie podielu zemného plynu, elektrickej energie a obnoviteľných zdrojov energie,
- materiálové a energetické využívanie odpadov – separovaný zber, recyklácia,
- skvalitnenie, rozšírenie monitoringu kvality životného prostredia, popularizácia problémov a aktivít pre ochranu prostredia,
- systematická a odborná environmentálna výchova,
- štúdie a skúsenosti s alternatívnymi zdrojmi energie

Ohrozenia:

- rast hustoty dopravy a zaťaženia mesta exhalátmi,
- rast tvorby odpadov (tuhých, vôd, priemyselných, ap.)
- neriešenie existujúcich záťaží ,
- klimatické zmeny – príválové dažde, lokálne povodne,

Oblasť - Sociálna a technická infraštruktúra

Silné stránky:

- vybudovaná hustá cestná sieť a existencia hlavnej železničnej trati,
- praktická dostupnosť medzinárodných letísk (Košice, Poprad)
- miestne športové letisko schopné prijímať malé súkromné lietadlá a helikoptéry
- relatívne dobre vybudovaná kompletná technická infraštruktúra (voda, kanál, ČOV, plyn, elektrické siete, pevná a mobilné telekomunikačné siete) najmä vo väčším obciach okresu,
- existujúce priemyselné zóny, parky s technickou infraštruktúrou pre etablovanie nových podnikov,
- vybudované zariadenia občianskej vybavenosti a služieb,
- relatívne dostatočná kapacita domov a bytov,

Slabé stránky:

- vedenie cestných ťahov stredom obcí a miest,
- chýbajúca rýchlostná komunikácia, alebo cesta 1. triedy pre prepojenie s najbližšími regionálnymi centrami,
- chýbajúce diaľničné napojenie a diaľničný privádzač do mesta
- nedostatočná kvalita cestnej siete, pomalé tempo opráv
- technicky a funkčne zastarané niektoré školské, kultúrne, zdravotnícke a sociálne zariadenia, nedostatok financií na ich prevádzku,
- chýbajúce lôžka a zariadenia pre krízovú intervenciu,

Príležitosti:

- finančné zdroje z fondov EÚ pre rozvoj cestnej, technickej a občianskej infraštruktúry,
- budúca, neďaleko vedená diaľnica a napojenie na transeurópske koridory,
- existujúce a budované priemyselné kapacity s kompletnou infraštruktúrou,
- perspektíva zriadenia dopravného terminálu v priemyselnej zóne východ
- podpora výstavby a obnovy bytového fondu,
- výstavba cestných obchvatov miest a obcí na trase Krompachy – SNV
- zmena v kategorizácii cesty KE – SNV – PP na I. triedu

Ohrozenia:

- zastaraná infraštruktúra, vznikajúce požiadavky na opravy, obnovu a rekonštrukciu, neefektívne hospodárenie s vodou
- strata záujmu investorov o územie pri nedobudovaní a skvalitnení cestných spojení s okolitými centrami,
- nedostatok verejných financií pre investície do infraštruktúry,
- vysoké ceny pozemkov a stavebných materiálov k príjmom limitujúce intenzívnejšiu bytovú výstavbu,
- projektová a stavebná nepripravenosť k potrebným investíciám